

УДК 336.144.36(100)"2020"(045)

ПРОХОРОВА М. Е.,

к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу
Факультету міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

СЛЮСАРЧУК О. М.,

студентка міжнародних економічних відносин і бізнесу
Факультету міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

КРИЗА 2020: МОЖЛИВІ ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

***Анотація.** У статті розглядається поняття фінансової кризи. Характеризуються можливі причини та наслідки для різних країн, зокрема ПРК та країн, що розвиваються.*

***Ключові слова:** фінансова криза, темпи економічного зростання, інфляція, корпоративний борг, державний борг, ВВП, торгові війни.*

Прохорова М. Э., к.э.н., доцент кафедры международных экономических отношений и бизнеса Факультета международных отношений Национального авиационного университета

Слюсарчук Е. Н., студентка кафедры международных экономических отношений и бизнеса Факультета международных отношений Национального авиационного университета

КРИЗИС 2020: ВОЗМОЖНЫЕ ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ

***Аннотация.** В статье рассматривается понятие финансового кризиса. Характеризуются возможные причины и последствия для разных стран, в том числе ТРК и развивающихся стран.*

***Ключевые слова:** финансовый кризис, темпы экономического роста, инфляция, корпоративный долг, государственный долг, ВВП, торговые войны.*

Prokhorova M.E., PhD in Economics. Associate Professor of International Economic Relations and Business Department, Faculty of International Relations National Aviation University

Slusarchuk E. N., student of the Department of International Economic Relations and Business, Faculty of International Relations of International Relations National Aviation University

CRISIS 2020: POSSIBLE CAUSES AND IMPLICATIONS

***Annotation.** The article discusses the concept of financial crisis. The possible causes and consequences for different countries, including TRK and developing countries, are characterized.*

***Keywords:** financial crisis, economic growth rates, inflation, corporate debt, public debt, GDP, trade wars.*

Актуальність проблеми. Світова фінансова криза, яка може спіткати світ у 2020 році, змушує багатьох науковців, політиків, очільників держав напружено чекати її можливих наслідків. Для багатьох країн 2020, а можливо ще і 2019 рік можуть стати роками обвалу їх економіки. Тому варто детальніше розглянути передумови даної кризи та її можливі наслідки для світової спільноти.

Аналіз досліджень і публікацій. Кризі 2020 року присвячені роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів. Це статті Т. Абу-Газала, аналітики JPMorgan Chase & Co. Але всі вони не дають остаточної відповіді на те, коли точно розпочнеться дана криза, і з яких причин.

Метою статті є дослідження причин та можливих наслідків кризи 2020 року.

Виклад основного матеріалу. Світ стикнувся з таким поняттям як глобальна криза доволі давно. Однією з найбільших криз прийнято вважати Велику депресію 1929-1933 рр., яка розпочалася обвалом на Уол-стріт і мала критичні наслідки для світової спільноти. Їй не було рівних до 2008 року, коли керівництво американський інвестиційний банк Lehman Brothers Holdings повідомив про банкрутство. Саме цю подією одні науковці називають відправною точкою Великої рецесії, а інші точкою переходу її у гостру фазу. Адже свої витoki вона бере ще з 2004 року, коли вибухнула іпотечна криза в США.

Отже, як можна прослідкувати, наймасштабніші кризи розпочалися в США. Більшість науковців схильні вважати, що дана участь не омине і майбутню кризу.

Аналітики JPMorgan називають десять можливих причин настання кризи у 2020 році, це [5]:

- Політика бюджетного стимулювання в США не є стійкою. Існує висока ймовірність того, що до 2020 року помірне бюджетне гальмування викличе зниження темпів зростання з 3% до трохи менше 2%.

- Враховуючи нестійкість економіки США в даний момент багато аналітиків вважають, що бюджетне стимулювання проводиться невчасно, тому економіка США зараз починає «перегріватися», а інфляція починає перевищувати цільовий рівень (див.Рис.2), тобто перевищує 2%.

- Ескалація торгових суперечок адміністрації Трампа з Китаєм, Європою, Мексикою, Канадою та іншими країнами, а це викличе уповільнення економічного зростання і зростання інфляції.

- Інші політичні рішення США будуть посилювати стагфляційний тиск, змушуючи ФРС піднімати процентні ставки ще вище.

- Європа теж зіткнеться з уповільненням темпів зростання через жорсткість монетарної політики, а також через труднощі у зовнішній торгівлі.

- На американському і світових фондових ринках надуваються бульбашки. Коефіцієнти «ціна акцій до прибутку» в США на 50% вищі їхнього історичного середнього рівня, оцінки не публічних компаній стали явно завищеними, так само, як і ціна держоблігацій, враховуючи їх низьку прибутковість і негативні премії за довготривалі вкладення.

- З початком внесення відповідних корективів до відповідних ситуацій, різко посиляться ризики неліквідності. Брокери та дилери скоротять обсяги своєї діяльності задля підтримки ринку і великі операції з цінними паперами. Надмірне застосування високочастотної / алгоритмічної торгівлі акціями підвищить ймовірність дуже різкого обвалу (flash crash).

- У тому разі, якщо інвестори перейдуть до більш жорсткої політики, яка мінімізуватиме ризики, це може призвести до того, що країни, що розвиваються, з їх величезними зобов'язаннями, номінованими в доларах, вже не матимуть доступу до ФРС як до кредитора останньої інстанції. На тлі підвищення інфляції і нормалізації монетарної політики більше не можна буде розраховувати на ту підтримку, яку центральні банки надавали в післякризовий період.

- З огляду на амбіції нинішнього президента США існує загроза провокування зовнішньополітичної кризи.

Ще однією з причин майбутньої кризи можна виділити цінні коливання на паливно-енергетичні ресурси, зокрема нафту. Ціни на нафту були нестійкими з серпня 2018 року, що відображає вплив пропозиції, включаючи політику США щодо експорту нафти з Ірану і, останнім часом, побоювання пом'якшення світового попиту. Станом на початок січня ціни на нафту склали близько 55 дол. США за барель, а ринки очікували, що ціни залишатимуться на цьому рівні протягом наступних 4–5 років. Ціни на метали та сільськогосподарські товари дещо пом'якшилися з серпня, частково внаслідок послабленого попиту з боку Китаю. Серед країн з ринками, що розвиваються, інфляційний тиск зменшується зі зниженням цін на нафту. Для деяких це пом'якшення частково компенсувалося проходом знецінення валюти до внутрішніх цін [11]. Як протидію головним країнам-експортерам нафти, ОПЕК та РФ, США збільшили емісію грошей та оплачували ними нафту. Також зрозуміло, що не тільки Америка, а й інші країни-імпортери даної сировини сильно постраждали. У 2018-2019 ціни на нафту сильно зросли і вже практично досягли позначки 90 дол. США за барель, і якщо вартість перевищить межу у 100 дол. США, імовірність глобальної фінансової кризи зросте до 98%. А враховуючи стрімку тенденцію до зростання, це вже може статися в найближчі роки. Знову ж таки, враховуючи минулий досвід варто почати проводити вже певні стабілізаційні та регулюючі дії аби принаймні втримати ціну на одному рівні. Тому, що дії, які відбуваються сьогодні, в тому числі санкції введені Сполученими Штатами проти Ірану, суттєво погіршують ситуацію.

Навіть з наведених вище причин можна прослідкувати на скільки світова економіка залежна від економічної ситуації в Сполучених Штатах. Зокрема, найбільшою загрозою для ринкової економіки світу є політика Трампа, яка побудована на протекціоністських ідеях. Зокрема, ультиматум Дональда Трампа президенту Китаю, який говорив про не підвищення митних тарифів для китайської продукції тільки в тому випадку, якщо Китай погодиться стати основним імпортером сільськогосподарської продукції Штатів. Оскільки Трампом вже було розпочато торгову війну з Китаєм, яка не сьогодні завтра переросте у валютну. З військової та політичної точки зору, враховуючи потепління відносин з Кім Чен Іном, який має у своєму арсеналі ядерну зброю, навряд чи він буде відкрито нападати чи

примушувати до певних дій Північну Корею, тому науковці прогнозують, що його останньої ідеальною мішенню, напевно, стане Іран. Якщо ж дана військова конфронтація все ж таки буде спровокована, то це потягне за собою низку жахливих наслідків, одним з яких може стати стагфляційний геополітичний шок, який лижє поглибить майбутню рецесію, та зробить її ще більш суворою та жорстокою.

Також урядом США було введено обмеження для інвестицій, трансферу технологій, а це змушує розривати вже роками налагоджені виробничі зв'язки. Знову ж незрозуміла політика обмеження імміграції, враховуючі дійсно болісну проблему американської економіки - старіння населення США. Не зважаючи на корегування своїх прогнозів різними аналітичними агентствами, для США ситуація залишається незмінною. Америці пророкують скорочення економічного зростання до рівня 2,5 відсотка в 2019 році і ще більший спад, до 1,8 відсотка, в 2020 році (див.Рис.1), і це у порівнянні з 2018 роком коли показник сягнув 2,9%. Тобто у 2019 році планується спад на 0,4%, а у 2020 ще на 0,7. Це часто пов'язують з ослабленням податково-бюджетного стимулювання і тим, що ставка федеральних фондів тимчасово перевищує оптимальну процентну ставку. Якщо в таких показниках як економічний ріст відбувається спад, то на внутрішньому ринку підйом, але навряд чи ріст таких показників як імпорт та дефіцит поточного рахунку США, був бажаним та запланованим.

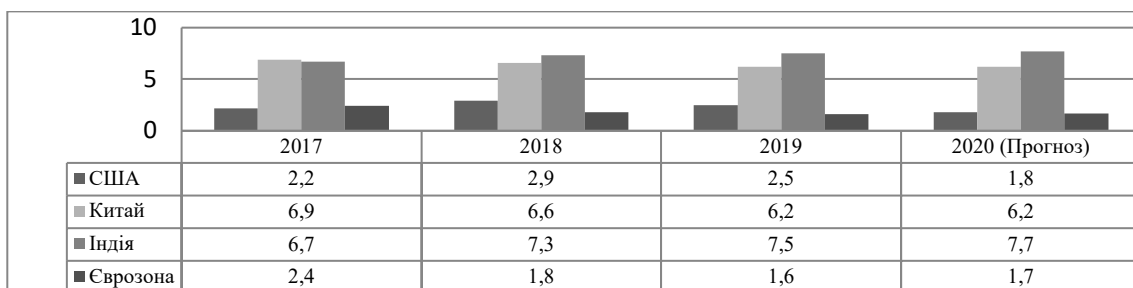

Рис.1 Темпи економічного зростання країн світу у 2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2020 рр.

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародного Валютного Фонду (МВФ).

Ще однією доволі суттєвою проблемою є стрімке зростання інфляції в США. Особливо враховуючи те, що дана категорія визначається за допомогою індексу споживчих цін, таким чином достатньо однозначно ілюструє зміни у середній вартості споживчого кошика товарів і послуг, протягом певного періоду часу, в даному випадку щорічно. Тобто можна зробити висновок, що в порівнянні з 2015 роком коли рівень інфляції становив 0,12% - 2018 рік закінчився з показником 2,6% (див. рис.2).

Це свідчить про те, що купівельна спроможність громадян суттєво знизилася. До 2023 року прогнозують лише невеликі покращення (див.Рис.2), що є доволі суб'єктивно з огляду на те, що невідомо коли точно розпочнеться криза, скільки буде тривати і які будуть наслідки.

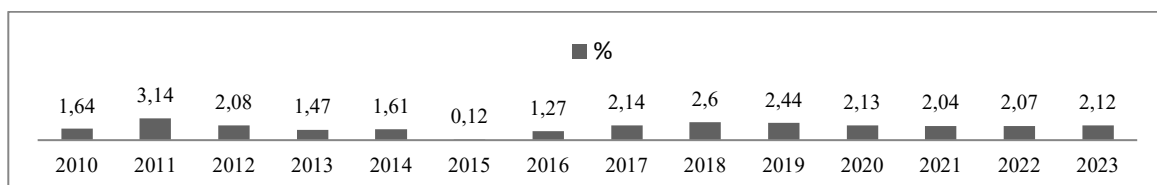

Рис.2 Рівень інфляції в США в період з 2010-2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2023 рр.

Примітка. Побудовано автором за даними <https://www.statista.com>

Крім того, даний прогноз, як і прогноз самих аналітиків ФРС (стабілізація інфляції до рівня 2%) є доволі оптимістичним. Внаслідок таких швидких темпів підвищення рівня інфляції та зниженням темпів економічного (див.Рис.1) зростання можуть призвести до того, що Федеральна резервна система підвищить процентні ставки на долар США, що може ще більше погіршити ситуацію. Разом із Сполученими Штатами інфляція підвищується і в інших ключових країнах, зокрема Європейського союзу (див.Рис.3), при цьому додатковий інфляційний тиск створюється з урахуванням цін на нафту, що зростають. Це може означати, що найбільші центральні банки інших держав швидше за все підуть шляхом ФРС, аби нормалізувати свою монетарну політику, що може призвести до скорочення глобальних обсягів ліквідності, що в свою чергу спровокує зростання процентних ставок.

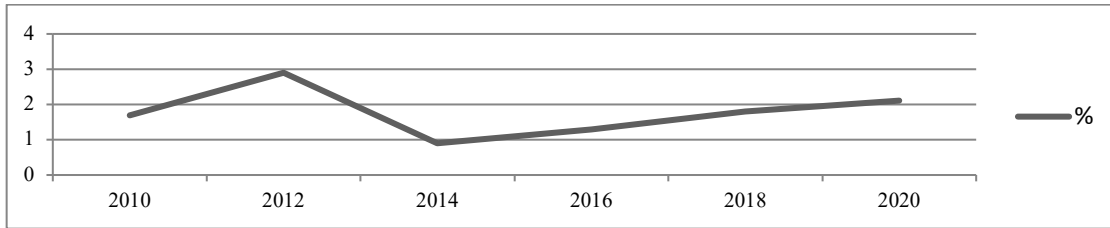

Рис.3 Рівень інфляції в ЕС в період з 2010-2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2020 рр.

Примітка. Побудовано автором за даними <https://tradingeconomics.com>

Високоприбуткові кредити також дорожчають, при цьому рівень корпоративної заборгованості в США досяг історично рекордних рівнів. Індекс корпоративних облігацій США інвестиційного рівня Bloomberg Barclays опустився в цьому році на 3,9%. Доларові облігації країн, що розвиваються знизилися приблизно настільки ж. Втім, причини розпродажів у цих ринків різні. На ринках, що розвиваються обвал спостерігається на тлі подорожчання долара, що призводить до згортання операцій керрі-трейд [2].

Варто відзначити, що зростаюча прибутковість несе в собі певні ризики. Вона може стати перешкодою для нових розміщень облігацій. Більш того, цей ризик уже частково реалізувався. Багаті компанії, які мають великі запаси готівки, в цьому році різко скоротили обсяг розміщень облігацій. Тепер вони вважають за краще репатріювати кошти з-за кордону, замість того щоб випускати облігації на внутрішньому ринку [2]. Завдяки наднизьким дохідностям корпоративних облігацій американські корпорації займалися запозиченням після глобальної фінансової кризи. Загальний борг не фінансових корпорацій США зріс на неймовірно 2,5 трлн. Дол. США за 2 роки, тобто у 2016 році він становив 13 трлн. Дол. США, а у 2018 році – 15,5 трлн. Дол. США.

Корпоративний борг США зараз перебуває на найвищому рівні, що перевищує 65% ВВП, що є навіть гіршим, ніж рівень, досягнутий під час кризи доткомів у 2001-2002 рр. коли дана категорія досягла позначки 42%, Великої Рецесії 2007-2008рр. – 45,6% (див.Рис.4). за даними показниками можна зробити висновок, що Америка переживає «набухання нової бульбашки», але вже за рахунок збільшення неліквідності корпорацій. Деякі інвестори стверджують, що американські корпорації знаходяться в кращому становищі для погашення цих боргів завдяки рокам кількісного пом'якшення та політики низьких процентних ставок. Але американські корпорації дотепер переживали зростання процентних ставок. Це пов'язано з тим, що після рецесії 2007-09 років багато хто зафіксував низькі витрати на фінансування, оскільки центральний банк понизив відсотки практично до нуля. Даний крок дозволив знівелювати витрати на обслуговування зростаючого американського боргу. Але враховуючи те, що впродовж наступних трьох років компаніям доведеться повернути борги, які складають приблизно 3,5 трлн. доларів, коли процентні ставки набагато вищі, ніж ще декілька років тому.

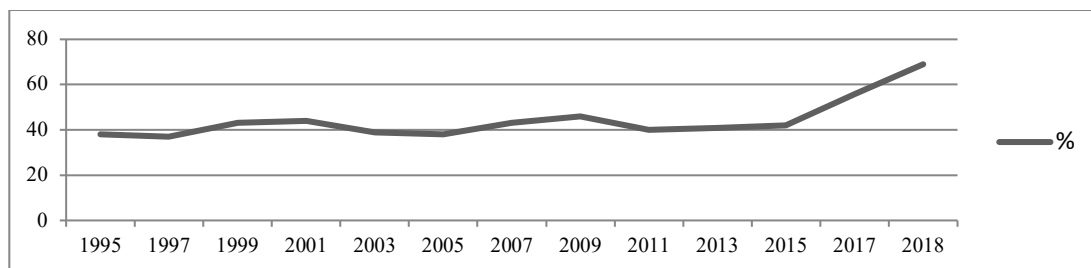

Рис.4 Рівень корпоративного боргу США у % до ВВП, 2010-2018.

Примітка. Побудовано автором за даними <https://www.us.hsbc.com>

Разом з тим варто проаналізувати ще ряд показників у провідних країнах світу. Зокрема, ВВП ПРК буде продовжувати зростати, хоча і не досить швидко. У 2020 році лідером і досі залишиться США, хоча темпи росту даного показника в Китаї ілюструють вірогідність того, що через 15-20 років він зможе обігнати Сполучені Штати, ще й за даним показником (див.Рис.5). Японія залишається доволі стабільною (див.Рис.5), адже не бере участі у настільки масштабних протистояннях як США, Китай та країни Європи. Індія не займає лідируючих позицій (див.Рис.5), через ряд проблем, зокрема: неналежний рівень медицини, високий рівень безробіття, різке розшарування населення, та низький

рівень освіти, яка не є доступною всім. Але якщо країна продовжить реформування, та буде показувати такі ж стрімкі темпи розвитку, то не виключено, що зможе обігнати і ПРК. Великобританія, чи не єдина з даного переліку, що показує не зовсім хороші результати, зокрема у 2017 році рівень ВВП склав 2,6 трлн.дол.США, а у 2020 прогнозовано складатиме 2,9 трлн.дол.США (див. рис.5) , що не є найкращим результатом даної країни, тим паче, що це прогнозоване зростання упродовж 4 років.

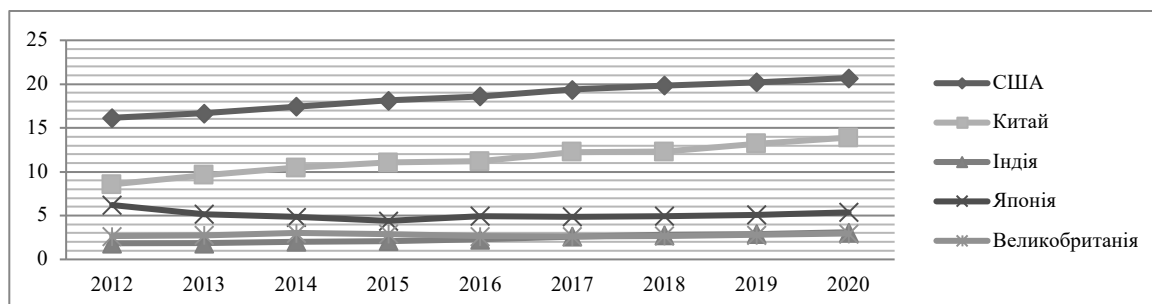

Рис.5 Динаміка ВВП у ПРК та країнах, що розвиваються в період з 2012-2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2020 рр., трлн.дол.США.

Примітка. Побудовано автором за даними <https://tradingeconomics.com>

Якщо проаналізувати проблему, яка сьогодні гостро постає в розвинутих країнах та країнах, що розвиваються, то ми можемо бачити найбільший борг від ВВП мають Японія, США (рис.5). Слід зазначити, що державний борг гальмує суспільне виробництво, обмежує розвиток економічних процесів і в кінцевому рахунку не дозволяє ефективно розвиватися країні. Борг являє собою величезну проблему для державного бюджету як ПРК, так і країн, що розвиваються. Часто наслідком боргових зобов'язань стає дефіцит бюджету. За рахунок дефіциту, зменшується здатність країни погашати як сам кредит, так і відсоткові ставки, що приводить до зростання боргу. Тобто з'являється таке собі «замкнуте коло», з якого економічно та політично слабкі країни не завжди можуть «вийти».

Наприкінці 2018 року світові боргові зобов'язання в грошовому еквіваленті сягнули 66 трильйонів доларів, що приблизно складає 80% від світового ВВП, таку оцінку даній категорії на початку року озвучили фахівці групи Fitch Ratings. З їх дослідження можна зробити висновок, що високий рівень заборгованості може перешкодити країнам покращити фінансову ситуацію. У той час коли з 2012 року боргові зобов'язання ПРК залишаються досить стабільними, борг США, Китаю та Великобританії починає невпинно зростати, а Японія поки тримається в лідерах (див.Рис.6). Загальний державний борг американського уряду підскочив з 15,2 трлн. До 21,9 трлн. шоу. На сьогоднішній день загальний борг США майже в 10 разів перевищує розмір боргу Франції, Німеччини, Італії та Великобританії. Як частка ВВП, заборгованість Японії набагато перевищує всі інші аналізовані країни (див.Рис.6). У 2017 році державний борг Японії вдвічі перевищував її валовий внутрішній продукт, що набагато перевищує відношення боргу до ВВП більшості інших країн. Причини заборгованості кожної країни різняться, але в Японії та США, в більшості в Японії переважає ріст такої категорії як старіння населення. Середній коефіцієнт заборгованості до ВВП у 5 проаналізованих країнах становив 112,5% у 2018 році, якщо виключити з даного переліку Японію то він становитиме 77 %. Ті країни, чий державний борг не перевищує 100%, тобто в даному випадку Китай, Сполучене Королівство, Великобританія, мають гарні шанси «вистояти» та втримати економіку на належному рівні, адже такий рівень боргових зобов'язань дає можливість країнам спокійно брати кредити.

За прогнозами Trading Economics до 2020 року ситуація в ПРК зміниться несуттєво, точніше сказати тенденція до зростання не спіткає лише Великобританію з даного переліку, а от Індія навпаки хоча несуттєво, всього на 1 %, але все ж таки виростає (див. рис. 6).

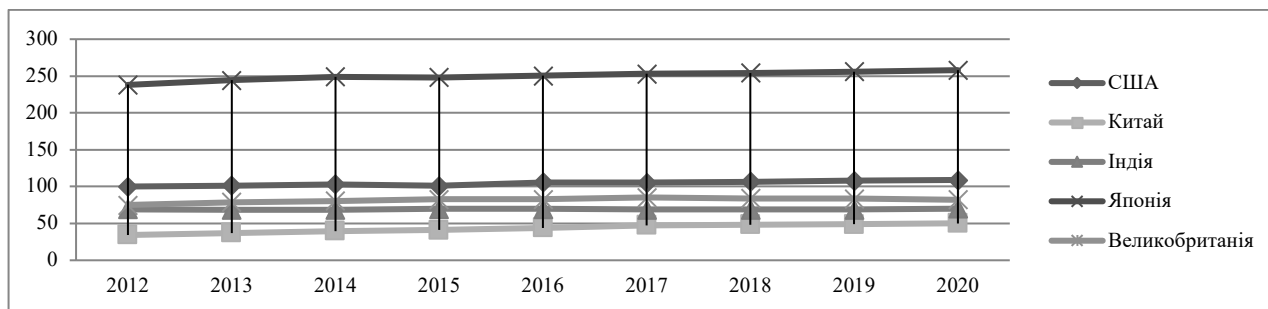

Рис.6 Динаміка Державного боргу ПРК та країн, що розвиваються у % до ВВП, в період з 2012-2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2020 рр.

Примітка. Побудовано автором за даними <https://tradingeconomics.com>

Крім того, що однією причиною Великої рецесії 2020 року можуть стати різноманітного роду торгові війни та переговори. Зокрема Торгова війна між Китаєм та США, яка спалахнула восени 2018 року. США, розпочинаючи даний конфлікт, планували заповнити ринок Китаю американською сільськогосподарською продукцією, що не було підтримано китайським урядом. Тому майже кожен виготовлений продукт чи річ, які являються китайською експортною продукцією в США, підпадав під нові процентні додаткові тарифи, що варіюють у діапазоні 10-25%. Від моменту набуття чинності даних тарифних ставок, можна зробити висновок, що Сполучені Штати, не змогли досягти того, що вони планували.

Можна констатувати наступні результати:

- Відбулося впровадження імпортного мита зі сторони Китаю на американські товари;
- Зросли обсяги «тіньової» продукції. Це відбувається коли урядова китайська компанія, вкладає кошти у компанію, для виготовлення ідентичної продукції, що знаходиться, в іншій країні, то продукт, вироблений там, потрапляє до США без сплати додаткового мита.
- США запровадили низку нових мит: спершу на імпорт сталі та алюмінію з усього світу, а потім на визначені категорії китайської продукції, що ввозиться до США. За останніми даними, загальна вартість китайського імпорту, проти якої адміністрація Трампа запровадила мита, складає 250 мільярдів доларів на рік.
- зросли витрати у прихильників китайської продукції.

Наприкінці 2018 року було анонсовано 90-денне «перемир'я» між даними країнами. У тому числі 30 листопада 2018 року відбулося підписання угоди про вільну торгівлю між США і Мексикою та Канадою (USMCA), яка замінить НАФТА. Остаточні результати даних подій важко передбачити за рахунок, можливих складнощів у переговорних процесах між США та Китаєм та процесах внутрішньої ратифікації для USMCA.

Bloomberg повідомляє, що зустріч між президентами Трампом та Сі Дзин Піном заради підписання нової торговельної угоди, яка має завершити торговельну війну, вже відбудеться не раніше квітня 2019 року. Цю зустріч очікували у лютому, потім наприкінці березня, сьогодні остаточної дати також не має. Наприкінці лютого президент США оголосив про продовження так званого «перемир'я», яке мало завершитися 1 березня 2019 року, продлив ще на 1 місяць. Дана торговельна війна мала негативні наслідки для фондових ринків світу. В тому числі, у 2018 року китайські компанії зазнали втрат на суму, що перевищує 2,4 трильйона доларів, разом з цим, найбільші американські БНП - Apple, Ford та інші, також зазнали чималих збитків. Крім цього, у Китаї зафіксували найнижчий рівень ВВП за останні десятиліття - 6,6% (див. рис. 7).

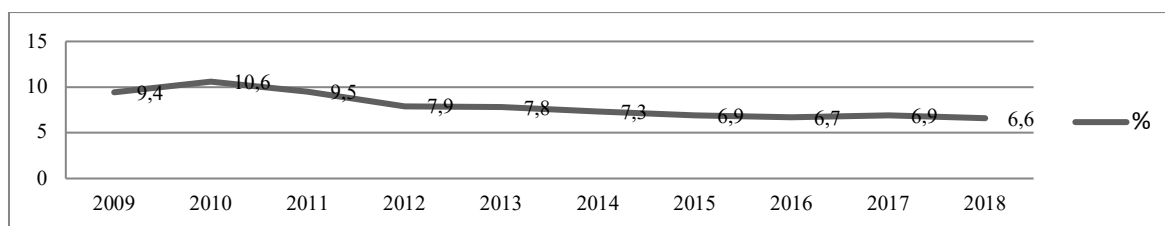

Рис.7 Темпи зростання ВВП КНР протягом 2009-2018 рр., %

Примітка. Побудовано автором за даними Світового Банку

Таким чином, глобальна торгівля, інвестиції та виробництво залишаються під загрозою з боку політичної невизначеності, а також від інших поточних торгових напружень. Нездатність розв'язати розбіжності і, як наслідок, підвищення тарифних бар'єрів, призведе до збільшення витрат на імпорتنі проміжні та капіталомісткі товари та підвищить ціни на кінцеві товари для споживачів. Крім цих прямих наслідків, невизначеність вищої торговельної політики та занепокоєння щодо ескалації та відплати призведуть до зниження інвестицій в бізнес, порушення ланцюгів постачання та повільного зростання продуктивності. Наслідком цього є невтішний прогноз прибутковості корпорацій, що може призвести до погіршення настроїв фінансового ринку та подальшого гальмування зростання (сценарій 1, жовтень 2018 р.) [11]. Поряд з вище викладеними проблемами виникає нова дилема – чи «переживе» Євросоюз не тільки майбутню кризу, чи розкол який вже є сьогодні змусить ЄС піти шляхом СРСР, тобто шляхом розколу. Різниця у світогляді, економічному розвитку між Західною і Східною Європою стає дедалі помітнішою, і напруга між даними регіонами доволі стрімко зростає. Найвищі боргові зобов'язання у % до ВВП за даними Євростату на кінець третього кварталу 2018 року були зафіксовані в Греції (182,2%), Італії (133,0%), Португалії (125,0%), Кіпру (110,9%) та Бельгії (105,4%), а найнижчої в Естонії (8,0%), Люксембургу (21,7%) та Болгарією (23,1%). З цього можна зробити висновок, що не тільки політична, а й економічна загроза «нависла» над однією з найбільших економік ЄС. У подібних умовах новий глобальний спад може підштовхнути Італію та інші країни взагалі вийти з єврозони. Це швидше за все приведе до розколу ЄС, і це не просто спричинить кризу у європейських країнах, за рахунок великого впливу цих країн на різні регіони світу, з урахуванням інших світових проблем, може занурити світ у кризу, яка буде значно жорстокішою, ніж світ до цього знав. Та існує велика вірогідність встановлення нового економічного порядку.

Якщо ж розглядати економічну ситуацію, яка склалася у світі, то прогнози не є доволі оптимістичними не зважаючи на певний ріст у 2018 році. За прогнозами World Economic Outlook (WEO) глобальний ріст у 2018 році оцінюється в 3,7%, за їх даними глобальна економіка зростає на 3,5% у 2019 році та на 3,6% у 2020 році, що на 0,2 і 0,1 процентного пункту нижче прогнозів минулого року (див. рис. 8).

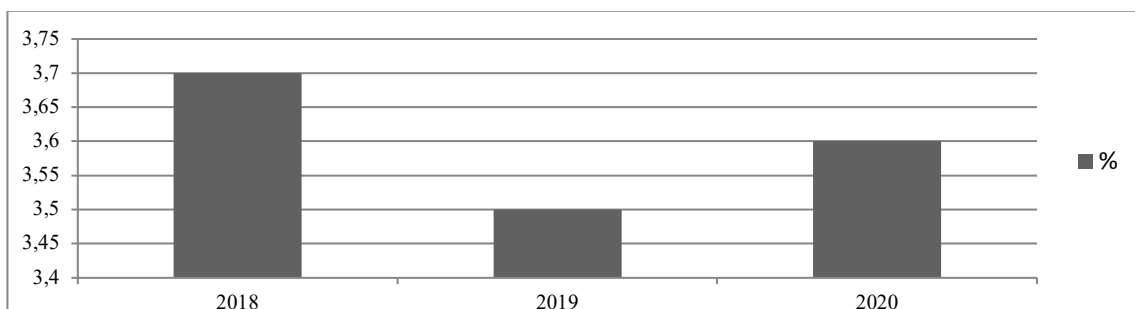

Рис.8 Темпи економічного зростання світової економіки у 2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2020 рр.

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародного Валютного Фонду (МВФ).

Даний прогноз був нещодавно переглянутий та відкорегований за рахунок негативних наслідків від торговельної війни між Китаєм та США, з жовтня 2018 року за звітами WEO світ частково переходить від м'якої економічної політики до більш жорсткої. Зокрема нові стандарти прийняті в Німеччині, що стосуються автомобільного палива, розкол політичної еліти Італії, де занепокоєння з приводу суверенних і фінансових ризиків обтяжують внутрішній попит. Темпи глобального економічного зростання високо розвинутих країн почали рухатися у бік зниження. (див. Рис.9) Існує ще ряд проблем, які можуть ослабити світову спільноту наряду з ростом боргових зобов'язань, та торгових воєн, це і валютні війни, які вже не перший рік «ведуться» між долларом, євро та юанем. Також потенційний вихід Сполученого Королівства з Європейського Союзу без взаємовигідної угоди, а також більше сповільнення темпів економічного росту в Китаї, ніж очікувалося раніше. Якщо ж порівняти ріст економік у ПРК та країнах, що розвиваються можна зробити висновок, що для останніх він є значно оптимістичнішим (див. Рис.10 та Рис.9).. Загалом це відбувається за рахунок азійських країн, які активно впроваджують цифрові інновації, за рахунок чого стають все більш привабливими для притоку капіталу. Темпи економічного зростання високорозвинутих країн зменшаться на 0,1 п., що у світовій перспективі доволі суттєвий спад, особливо якщо взяти до уваги те, що це однієї з найбільших економік світу.

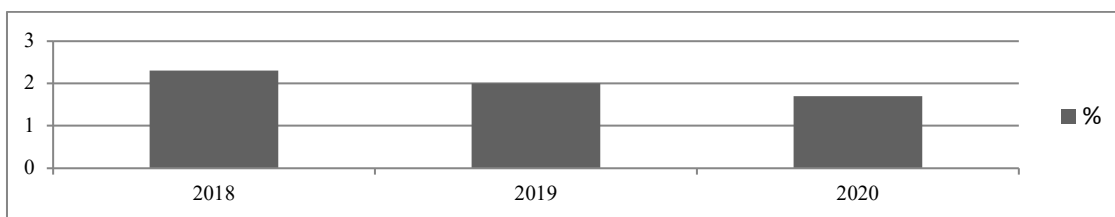

Рис.9 Темпи економічного зростання високорозвинутих країн у 2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2020 рр.

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародного Валютного Фонду (МВФ).

Прогнози, що стосуються країн, що розвиваються зроблені виходячи з припущення про те, що вони продовжать здійснювати політику, спрямовану на створення умов для економічного зростання. Прогнозується, що рівень економічного росту зросте на 0,3 п. відносно 2018 року (див. рис.10) .

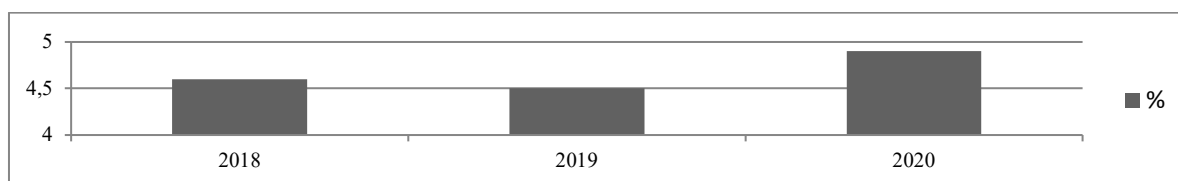

Рис.10 Темпи економічного зростання країн, що розвиваються у 2018, та з додатковими прогнозами на 2019-2020 рр.

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародного Валютного Фонду (МВФ).

Проте не зважаючи на всі коливання, за економічним прогнозом PwC «Світ у 2050 році», лідерство вже буде належати Китаю та Індії, які за темпами економічного розвитку, за ВВП переженуть Великобританію, Японію та навіть США (див. рис. 11).

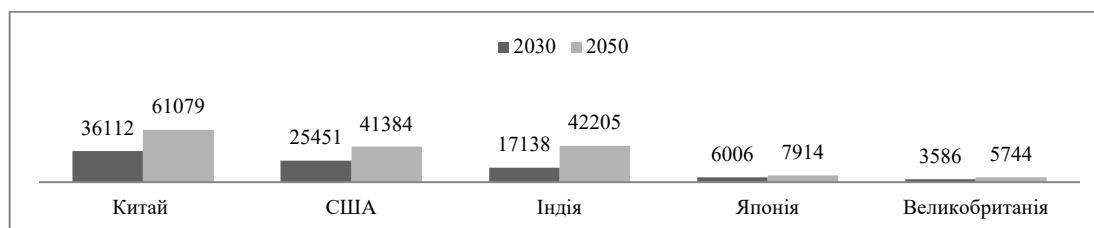

Рис.11 Прогнозний рейтинг країн за розміром ВВП, розрахованого за ПКС у доларах США за 2030 та 2050 рр.

Примітка. Побудовано автором за економічним прогнозом PwC «Світ у 2050 році»

Україна в даній ситуації теж швидше за все буде потерпати від економічної кризи наряду з валютною. За звітами МВФ ВВП України виросте на 3,5% у 2018, на 2,7% у 2019, на 3,0% у 2020 році. З одного боку це доволі оптимістичні прогнози. Але якщо проаналізувати ріст ВВП навіть ПРК, то можна побачити, що дане зростання не є гарантією того, що криза не настане. Якщо проаналізувати ряд ключових показників, можна побачити більш цілісну країну того, що відбувається на даний момент. Варто зазначити, що в Україні і досі не має механізму, який би міг остаточно відрегулювати дане питання. Якщо порівнювати динаміку інфляції протягом Великої рецесії та звичайної валютної кризи, то можна зазначити, що вона навіть зменшилась більше як на 20% (див.Рис.12), але основна проблема полягає у тому, що вона почала рости у 2014р, а у 2015р. досягла рекордного значення за останнє десятиліття. Протягом 2016-2018рр. відбулося покращення ситуації, але це не завдяки економічним стимуляційним процесам, це звичайна ситуація після пікового періоду валютної кризи. Національний банк України проводить політику таргетування інфляції, однак її рівень залишається високим через підвищення зарплат і пенсій.

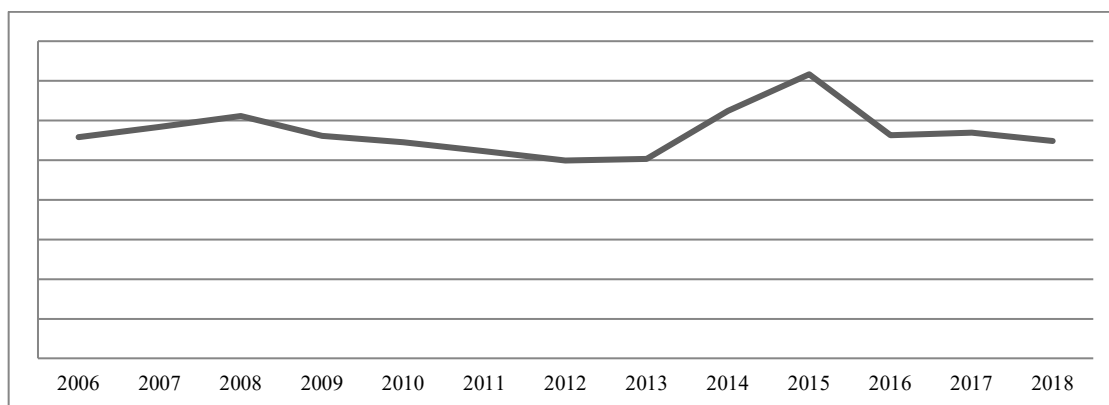

Рис.12 Індекс інфляції, %

Примітка. Побудовано автором за даними <http://www.ukrstat.gov.ua>

Якщо проаналізувати основні макроекономічні показники та прогнози світового банку до 2020 року, то можна побачити що передбачення є доволі оптимістичними. Але чи справді відбудеться таке стрімке покращення хоч і по 2 з 4 показників (див.Табл.1) складно визначити через ряд проблем, які на сьогодні є в Україні: корупція; АТО; ріст заборгованості, який досяг 104 % ВВП (див.Табл.1); суттєве переважаювання Імпорту над Експортом; високий рівень інфляції; передвиборчі перегони; дефіцит платіжного балансу; зменшення ППП; відтік «мізків» і т.д. Всі ці чинники є доволі суттєвими, особливо, коли увесь світ стоїть на порозі кризи. Потрібно також зважати на те, що за звітом Світового Банку у 2019 році Україні потрібно погасити борги, які складають близько 7,7 млрд дол.США, (5,8 % ВВП) які призначені для погашення державного боргу, та і 2,9 млрд дол.США (2,3 % ВВП) для покриття прогнозованого дефіциту державного бюджету.

Таблиця 1

Основні макроекономічні показники України, %

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 Прогноз	2019 Прогноз	2020 Прогноз
Реальний ВВП, зміна у %	0.2	0.0	-6.6	-9.8	2.3	2,5	3.5	4.0	4.0
Експорт, зміна у%	-5.6	-8.1	-14.2	-13.2	-1.6	3.5	8.0	6.4	5,9
Імпорт, зміна у%	3.8	-3.5	-22.1	-17.9	8.4	12.2	14.0	7.2	5.8
Зовнішній борг, % ВВП	76.6	78.6	97.6	131.5	129.4	104.0	106.3	107.0	105.4

Примітка. Складено автором за даними worldbank.org

Тому враховуючи проблеми, які спіткали національну економіку, навряд чи Україну омине майбутня криза, особливо якщо зважати на залежність нашої економіки від кредитування з боку Міжнародних Фінансових Організацій.

Висновки. Таким чином, з огляду на все вище перелічене можна зробити висновок, що існує багато передумов для кризи, яка за різними прогнозами розпочнеться у 2019-2020 роках. Якщо говорити про терміни та врахувати взагалі специфіку даної категорії, то існує велика вірогідність, що в різних країнах вона розпочнеться в різний час, іншими словами буде асинхронною. Далі за «ефектом доміно», кризові явища «інфікують» й інші держави. Країни, що розвиваються, які вже перебувають у нестійкому положенні, будуть і далі піддаватися ударам протекціонізму. Криза ЄС, та його розбіжності між Заходом та Сходом можуть тільки поглибити майбутню кризу. Головною проблемою, яка існує зараз – пошук нових механізмів врегулювання, антикризових заходів. Для цього країни повинні працювати спільно.

Швидше за все дана криза буде більш жорсткою і тривалою, ні Велика Рецесія 2008 року. Також з огляду на динаміку економічного росту у світі, та низки макроекономічних показників, можна припустити, що для певних країн криза 2020 не буде чимось новим, а скоріше новим ударом від 2008 року, тобто період покращення можна прийняти як пожвавлення, а зараз вони вступають у нову фазу

– депресію. Україну також, враховуючи складну економічну, політичну та геополітичну ситуація, навряд чи омине майбутня криза.

Література

1. Дефолт або гроші Китаю: чому Україні загрожує криза і що з цим робити– 2018. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/nova-ekonomichna-kriza-v-ukraini>
2. Корпоративний долг США: худший обвал с 2000 года. – 2018. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vestifinance.ru/articles/101735> 3
3. Розкол між Заходом і Сходом. Що не так з ЄС? – 2018. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.korrespondent.net/world/3973604-rozkol-mizh-zakhodom-i-skhodom-scho-ne-tak-z-yes> 5
4. У торговельній війні між США та Китаєм не буде переможців – 2019. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zik.ua/news/2019/01/03/u_torgovelnii_viyni_mizh_ssha_ta_kytaiem_ne_bude_peremozhtsiv_1481577
5. Як створюється світова економічна криза 2020 року?/Волинські новини. – 2018. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.volynnews.com/news/analytics/yak-stvoriuyetsia-svitova-finansova-kriza-2020-roku/> 1
6. Abu-Ghazaleh T. Prepare before time runs out for the 2020 global economic crisis/ T. Abu-Ghazaleh. – 2018. - [Electronic resource]. – Regime of access: <http://www.jordantimes.com/opinion/talal-abu-ghazaleh/prepare-time-runs-out-2020-global-economic-crisis>
7. Government debt hits record \$66 trillion, 80% of global GDP, Fitch says– 2019. - [Electronic resource]. – Regime of access: <https://www.cnn.com/2019/01/23/government-debt-tab-hits-66-trillion-80percent-of-global-gdp-fitch-says.html>
8. J.P. Morgan Has a Date for the Next Financial Crisis—and It's Not Far Off– 2018. - [Electronic resource]. – Regime of access: <http://fortune.com/2018/09/13/jpmorgan-next-financial-crisis/>
9. PwC World2050 report [Electronic resource]. – Regime of access: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/economy/the-world-in-2050.html> 6
10. Roubini N. 10 reasons conditions will be ripe for a financial crisis by 2020/ N. Roubini. – 2018. - [Electronic resource]. – Regime of access: <https://www.marketwatch.com/story/roubini-10-reasons-why-conditions-will-be-ripe-for-a-financial-crisis-by-2020-2018-09-13>
11. World Economic Outlook Update, January 2019: A Weakening Global Expansion [Electronic resource]. – Regime of access: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/01/11/weo-update-january-2019> 2, 4
12. <http://minfin.com.ua/> – Офіційний сайт Фінансовий портал Мінфін
13. <http://www.oecd.org/> – Офіційний сайт OECD
14. <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Офіційний сайт Державної служби статистики України
15. <http://www.Worldbank.org/> – Офіційний сайт Групи Світового Банку
16. <https://tradingeconomics.com> - Портал статистики
17. <https://www.bloomberg.com> – Офіційний сайт Bloomberg
18. <https://www.fitchratings.com/site/home> - Офіційний сайт рейтингового агентства Fitch Ratings
19. <https://www.imf.org> - Офіційний сайт МВФ
20. <https://www.statista.com> - Портал статистики
21. <https://www.us.hsbc.com> – Офіційний сайт американського банку HSBC